

A close-up photograph of a hand adjusting a black knob on a DJ mixer. The mixer is illuminated with blue and purple lights, and a vinyl record is visible on the turntable. The background is blurred with colorful lights.

Stelsel­discussie Stand van zaken Aan welke knoppen kunnen we draaien

Vereniging van pensioenjuristen

Utrecht 26 september 2018

Herman M. Kappelle;
directeur Aegon Adfis,
bijzonder hoogleraar Fiscaal Pensioenrecht VU Amsterdam

www.hermankappelle.nl

 @HermanKappelle

 **AEGON**
Adfis

Agenda

- Regeerakkoord Rutte III
- Concept pensioenakkoord sociale partners juni 2018
- Reactie minister Koolmees
- Prinsjesdag 2018
- Hoe nu verder?

“Vertrouwen in de toekomst” blz. 29

- “Voortbouwend op de werkzaamheden en rapporten van de SER wil het kabinet het pensioenstelsel hervormen tot een meer persoonlijk pensioenvermogen met collectieve risicodeling. Het kabinet ziet met belangstelling een gedragen voorstel van de SER tegemoet.”
- “De zogenoemde doorsneesystematiek wordt afgeschaft. Voor alle contracten wordt een leeftijdsonafhankelijke premie verplicht en krijgen de deelnemers een opbouw die past bij de ingelegde premie.”
- “Hierbij wordt bezien of het fiscale kader alleen nog op de pensioenpremie kan worden begrensd.”
- “Bij de vormgeving van het fiscale kader blijft het kabinet oog houden voor het faciliteren van een adequate pensioenopbouw.”

- “Indien voor het pakket geen breed draagvlak in SER-verband wordt gevonden, verliest deze route de meerwaarde en bijveren sociale partners het pakket direct met het kabinet te realiseren.”
- Een samenhangend pakket maatregelen rond AOW- en pensioenleeftijd. “Zonder een akkoord op deze maatregelen met het kabinet (de minister van SZW) vervallen de overige onderdelen.”
- Introductie van een nieuw pensioencontract: opbouw met optimale collectieve risicodeling.
- Stringente voorwaarden aan afschaffing doorsneesystematiek.
- Verbreding basis onder collectieve aanvullende pensioenregelingen.

Samenhangend pakket rond AOW- en pensioenleeftijd

- Vertraging van de verhoging AOW-leeftijd op korte termijn. Uitgangspunt is het eerdere akkoord over 66 in 2020 en 67 in 2025. Het pad ernaar toe kan nader bepaald worden.
- De een-op-een koppeling van leeftijd aan de levensverwachting lijkt op termijn maatschappelijk niet houdbaar. Hierover zal een duidelijke afspraak moeten komen hoe dit op te pakken.
- Faciliteren eerder opnemen deeltijdpensioen, flexibilisering AOW, maatregelen rond RVU.
- Structureel verbeteren van duurzame inzetbaarheid, waarvan onderdeel uitmaakt de inzet op een leven lang ontwikkelen.

Introductie nieuw pensioencontract

- “Het contract wordt toegevoegd aan het bestaande palet aan contracten.”
- “Het nieuwe contract is bedoeld om veel fondsen een aantrekkelijk alternatief te bieden, *maar ook bestaande contracten blijven mogelijk.*”
- De premie wordt vastgesteld als resultaat van een doelstelling voor een geïndexeerde pensioenuitkering, die periodiek wordt getoetst op haalbaarheid. Daarmee kent het contract het karakter van een premie-ovk.
- Voorwaardelijke opbouw op basis van ufr.
- Alle (toekomstige) deelnemers en gepensioneerden delen gezamenlijk mee in schokken op financiële markten en in levensverwachting.
- Geen nominale zekerheid, gespreide verwerking van resultaten.
- De beleggingsmix is in beginsel uniform.

Reactie minister Koolmees

- Vragen van Gijs van Dijk (PvdA): graag reactie op het bericht dat sociale partners mogelijk een akkoord zouden hebben over de pensioenen en de AOW.
- Koolmees: “Ik begrijp de vraag van Van Dijk, maar naar ik heb begrepen is er geen sprake van een akkoord. Daarom kan ik niet anders dan herhalen wat ik schreef in zijn brief van 4 april 2018. Het kabinet wil samen met de sociale partners de stap zetten naar een vernieuwd pensioenstelsel, nadat de Sociaal Economische Raad hierover een advies heeft uitgebracht. Dat staat ook in het Regeerakkoord en die ambitie heeft het kabinet nog steeds. Ik zie dus met belangstelling een gedragen voorstel van de SER tegemoet.”
- SER heeft naast leden uit sociale partners ook Kroonleden!

Prinsjesdag 2018 (1)

- ZM de Koning in de troonrede: “Het huidige pensioenstelsel maakt collectieve verwachtingen van mensen steeds minder waar. De stijgende levensverwachting, veranderingen op de arbeidsmarkt en de aanhoudende lage rente hebben kwetsbaarheden aan het licht gebracht. De regering wil samen met sociale partners werken aan een pensioenstelsel dat deze kwetsbaarheden niet kent en dat tegelijkertijd sterke elementen als collectieve uitvoering en risicodeling handhaaft.”
- Het kabinet in de Miljoenennota:
“Een goed pensioenstelsel moet passen bij de samenleving en de arbeidsmarkt. Onze samenleving is pluriform en in beweging; hetzelfde geldt voor de arbeidsmarkt. Ons pensioenstelsel moet daarin meebewegen om toekomstbestendig te zijn. Bij de vernieuwing van het stelsel zal het kabinet de sterke elementen behouden: collectieve uitvoering die zorgt voor lage kosten, risicodeling die levenslange uitkeringen mogelijk maakt, en de verplichtstelling die ervoor zorgt dat een heel groot aantal werknemers aanvullend pensioen opbouwt. Maar er is verandering nodig om aansluiting te houden bij een veranderende arbeidsmarkt en om te voorkomen dat het draagvlak voor het stelsel langzaam afneemt.”

Prinsjesdag 2018 (2)

- “In het Regeerakkoord is, in lijn met eerdere SER-rapporten, een ambitieus pakket aan maatregelen opgenomen om het pensioenstelsel te vernieuwen. Het is van belang dat het pensioen transparanter wordt voor deelnemers. De herverdeling via de zogenoemde doorsneesystematiek verdwijnt, zodat iedereen op elk moment de pensioenopbouw krijgt die past bij de premie die voor hem of haar is ingelegd. Daarmee wordt het aantrekkelijker voor zzp'ers om mee te doen en gemakkelijker om keuzemogelijkheden te introduceren. Zo onderzoekt het kabinet of het mogelijk is om mensen bij pensionering een deel van hun pensioenvermogen als bedrag ineens op te laten nemen.”

Prinsjesdag (3)

- “Het kabinet heeft de SER gevraagd om advies uit te brengen over het pensioenstelsel. Sociale partners hebben hierin een belangrijke rol en verantwoordelijkheid, gezien het arbeidsvoorwaardelijke karakter van het aanvullend pensioen. Het kabinet hoopt en vertrouwt erop dat op korte termijn samen met de partners de noodzakelijke stappen gezet kunnen worden. Na jaren van gezamenlijke probleemanalyse en gemeenschappelijk overleg is nu de tijd gekomen om samen ons pensioenstelsel klaar te maken voor de toekomst.”

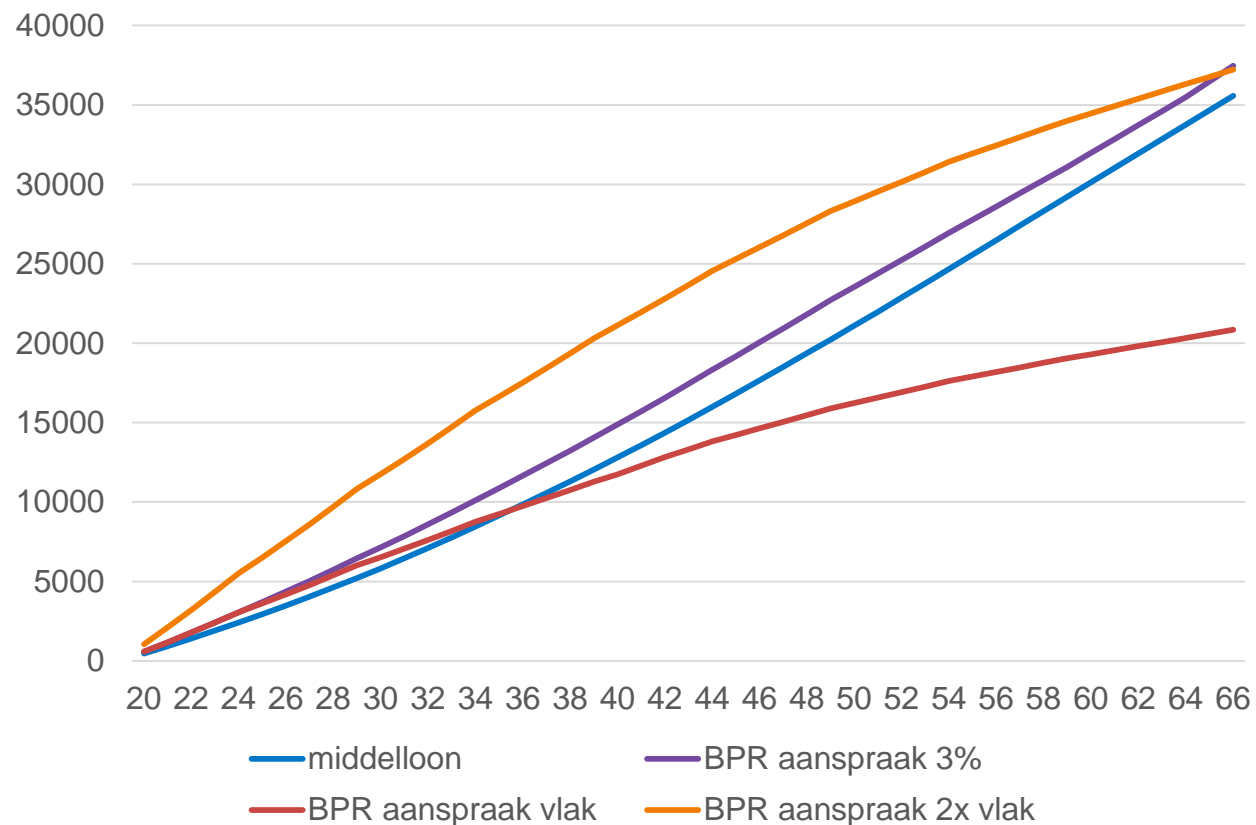
Hoe nu verder? Terug naar het regeerakkoord

- “De zogenoemde doorsneesystematiek wordt afgeschaft. Voor alle contracten wordt een leeftijdsonafhankelijke premie verplicht en krijgen de deelnemers een opbouw die past bij de ingelegde premie.”
- “Hierbij wordt bezien of het fiscale kader alleen nog op de pensioenpremie kan worden begrensd.”
- “Bij de vormgeving van het fiscale kader blijft het kabinet oog houden voor het faciliteren van een adequate pensioenopbouw.”

- Wat is de juridische kwalificatie van een dergelijk contract?
- Juridisch; premieovereenkomst in de zin van de PW.
- Fiscaal: beschikbare premiereregeling zonder event-toets.
- MvT Pensioenwet
 - Zuivere premiereregeling
 - Premiereregeling waarbij premie onmiddellijk wordt omgezet in aanspraak op kapitaal
 - Premieovereenkomst waarbij premie meteen wordt omgezet in aanspraak op uitkering
 - Wet verbeterde premiereregeling; variabele uitkering

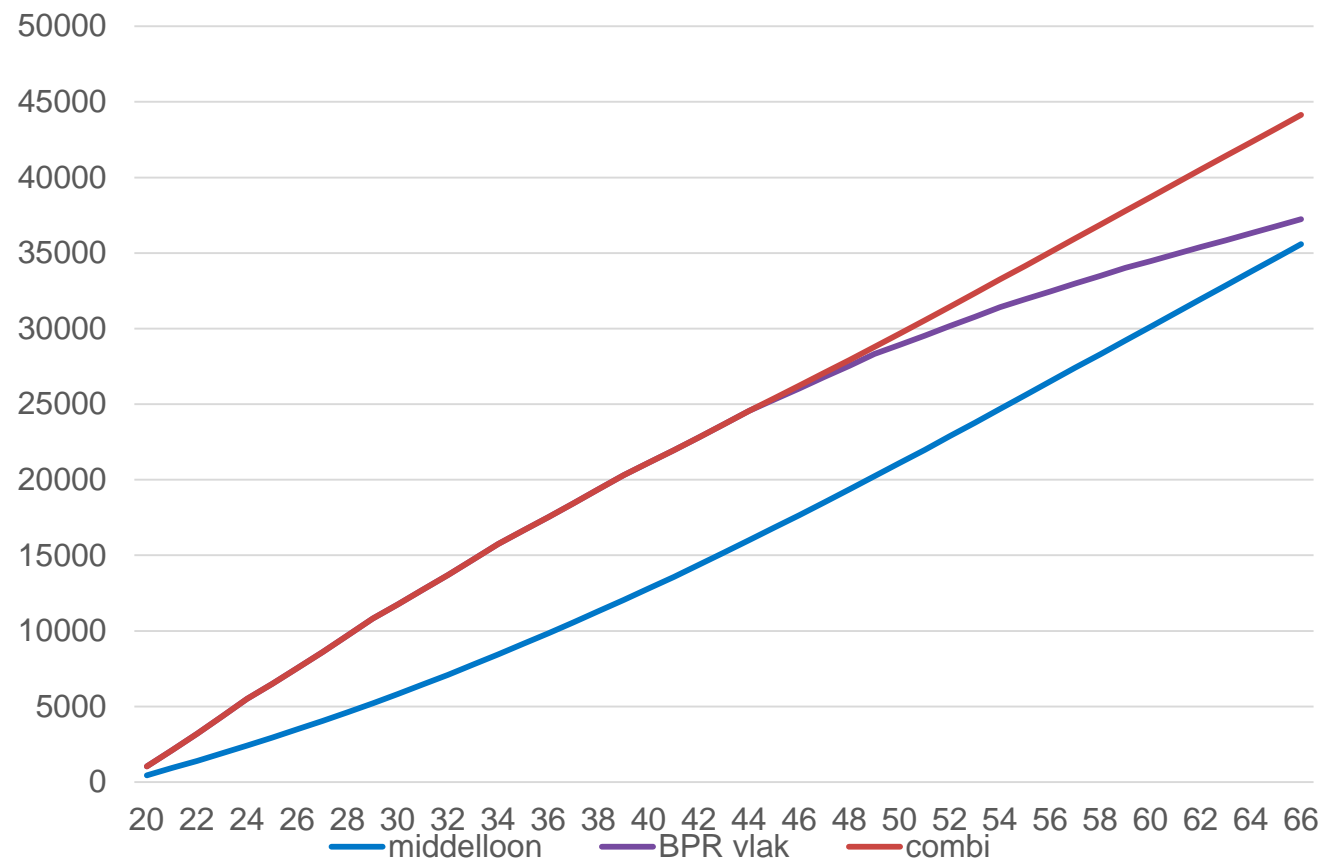
- Adequate pensioenopbouw = in 40 jaar 75% gemiddelde salaris op basis van 3-2-1-0-formule.
- Staffelbesluit 23 november 2017: bij leeftijdsafhankelijke premie leeftijdscohort 20-24 (= 7,7% staffel 2, 3%).
- Voor adequate pensioenopbouw op basis van vlakke staffel is een ruim twee keer zo hoog percentage nodig.
- Fiscaal kader aanpassen; → omkeerregel alleen nog voor beschikbare premie met vlakke staffel.
- Het in het pensioenakkoord beschreven uitgangspunt dat nieuwe contract naast bestaande mogelijkheden komt, is onuitvoerbaar.

Vaste staffel levert 50% middelloonresultaat op (deelname 21-67, modaal, 3-2-1-0-formule)



Grafiek 1; vergelijking middelloon, 3%-stijgende staffel, 3%-vlakke staffel en 2x 3%-vlakke staffel

Omkeerregel ook voor middelloon leidt tot calculerend gedrag en 25% hoger fiscaal gefaciliteerd pensioen (deelname 21-67, modaal, 3-2-1-0-formule)



Grafiek 2; vergelijking middelloon, 3%-vlakke staffel en combinatie

- Het in het regeerakkoord beschreven pensioencontract is een premieovereenkomst als bedoeld in artikel 10, onderdeel c van de Pensioenwet.
- Alleen aanpassing van het fiscale kader kan er voor zorgen dat alle contracten ook daadwerkelijk aan deze kwalificatie gaan voldoen.
- Omkeerregel alleen nog voor beschikbare premieregelingen met voor iedereen zelfde percentage van de pensioengrondslag als premie.
- Niet meer voor eindloon, middelloon en stijgende staffel.

- **Vaste premie-uitkeringsovereenkomst:** premie direct omgezet in aanspraak op levenslange vaste periodieke uitkering ingaande op pensioendatum (= de facto SER-variant 1).
- **Vaste premie-kapitaalovereenkomst:** premie voor in euro's gegarandeerd kapitaal dat op pensioendatum wordt omgezet in levenslange vaste periodieke uitkering.
- **Zuivere vaste premieovereenkomst:** premie voor niet gegarandeerd pensioenbeleggingskapitaal, dat op pensioendatum wordt omgezet in levenslange vaste periodieke uitkering.
- **Vaste premieovereenkomst met variabele uitkering:** premie voor niet gegarandeerd pensioenbeleggingskapitaal, dat op pensioendatum wordt omgezet in levenslange variabele periodieke uitkering (= de facto SER-variant 4).

- De doelstellingen van het regeerakkoord zijn alleen realiseerbaar door aan de fiscale knop te draaien.
- Lijkt een majeure ingreep in huidige stelsel, maar materieel valt dat erg mee.
- Alle door SER geformuleerde uitgangspunten zijn haalbaar.
- Sociale partners en pensioenuitvoerders bepalen welke (combinaties van) variant(en) zij willen aanbieden en uitvoeren. En of er wordt ingevaren.
- Overheid beperkt zich tot stellen van de fiscale kaders.
- Er is dus nog voldoende ruimte in de polder en voor een breed maatschappelijk draagvlak.

Slotconclusie

- We lossen niet alles op. Langleven- en renterisico blijven deels aanwezig.
- Maar het streven op alles in één keer op te lossen, zorgt er nu juist voor dat we op de rotonde blijven.



- Veel kilometers maken, zonder een meter dichterbij je bestemming te komen!

Vragen????



Uw kennispartners voor fiscale en juridische pensioentema's

www.aegonadfis.nl

Disclaimer

Deze training baseerden wij op de stand van zaken op 19 september 2018.

Wij stelden de informatie in deze training zo juist en volledig mogelijk samen, maar kunnen vergissingen maken. Daardoor kunnen gegevens en calculaties afwijken.

Aan de verstrekte informatie kunnen geen rechten worden ontleend.

September 2018

Aegon Adfis

www.aegonadfis.nl